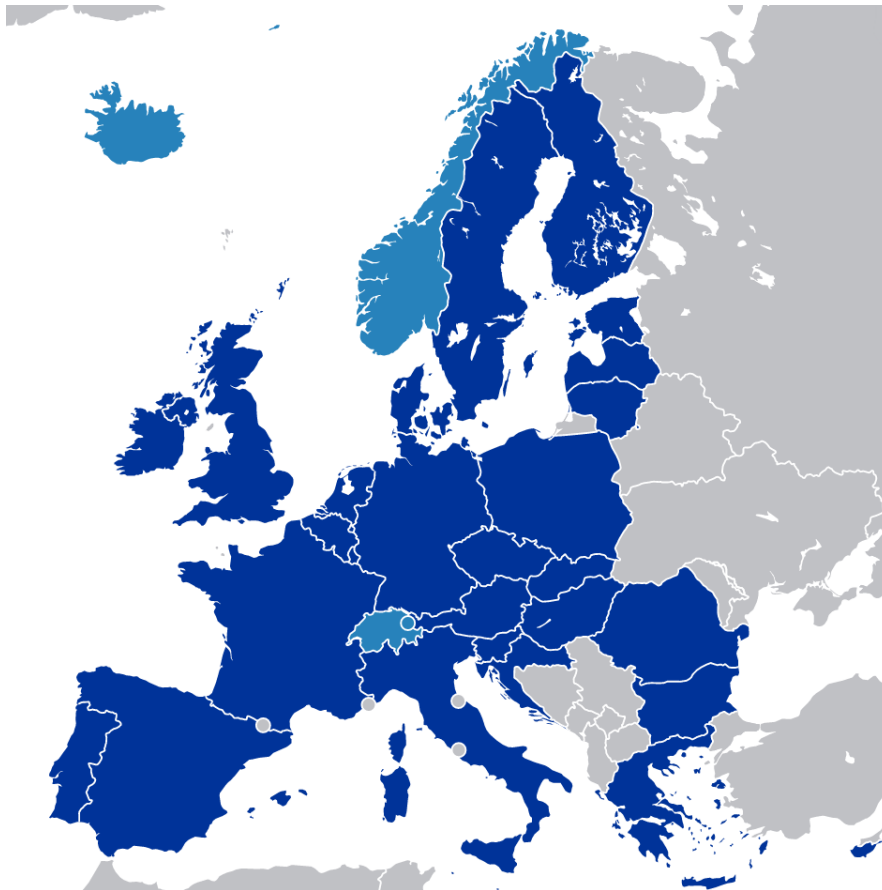

Klima- og miljødepartementets prioriterte EU-/EØS-saker 2016

Innhold

1.	Innledning.....	2
2.	Mål for arbeidet.....	3
3.	EUs klima-og energirammeverk 2030 - felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen	4
4.	Helse- og miljøfarlige kjemikalier	7
5.	Endringer i EUs avfallsregelverk	9

1. INNLEDNING

Norsk klima- og miljøpolitikk er tett sammenvevd med politikken innenfor EU-/EØS-samarbeidet. Politikktutformingen skjer i stor grad innenfor rammen av EØS-avtalen og i tett samarbeid med EU-landene. Norge og EU deler mange av de felles utfordringene på miljø og klima, og miljøtilstanden påvirkes i stor grad av grenseoverskridende forurensning. Flere av de største miljøutfordringene, som tap av biologisk mangfold, global oppvarming og spredning av miljøgifter, er globale. Norge og EU er derfor også nære allierte i utviklingen av den globale miljø- og klimapolitikken.

Norge ønsker å bidra til en ambisiøs miljøpolitikk i Europa. Det innebærer å følge politikktutviklingen i EU bredt for å fange opp nye initiativ tidlig, delta aktivt i beslutningsprosessene gjennom ulike faser, samt i videreutvikling og revidering etter at regelverket er vedtatt.

Klima- og miljødepartementet (KLD) utarbeider hvert år en strategi for hvilke saker som skal prioriteres i arbeidet overfor EU. Formålet med strategien er å gjøre departementets EU/EØS-arbeid effektivt og målrettet. Sakene som løftes frem er av særlig betydning for Norge, og det er saker der vi har faglig mye å bidra med og hvor det pågår viktige prosesser i EU.

EUs miljøprogram og miljøstatus

I EUs 7. miljøhandlingsprogram, *"Living well, within the limits of our planet"* – "Et godt liv i en ressursbegrenset verden", fastsetter EU en ambisiøs visjon for 2050: et lavutslippssamfunn, en grønn, sirkulær økonomi og robuste økosystemer som grunnlag for gode liv. Norge deler disse målsettingene med EU, og miljøhandlingsprogrammet skal innlemmes i EØS-avtalens protokoll 31 i løpet av våren 2016. Disse målsetningene er også fastsatt i Klima- og energipakken for 2030, Europa 2020-strategien om vekst og sysselsetting og i forsknings- og innovasjonsprogrammet Horisont 2020, der et felles mål er å balansere miljømessige, økonomiske og sosiale hensyn.

EUs miljøbyrå EEA (European Environment Agency) la i mars 2015 frem *Miljøstatus i Europa 2015*. Rapporten sammenfatter status for miljøtilstanden i Europa. Det generelle funnet er at man har lyktes med å redusere miljøbelastningene noe, og at EU har vist at godt utformede og bindende regler fungerer og gir store fordeler. Europa står imidlertid fortsatt overfor betydelig miljøutfordringer. Naturkapitalen forringes og belastningen på miljø og klima globalt har vokst kraftig siden 1990-tallet.

"Better Regulation" & "Make it Work" – betydning for miljøregelverket i EU/EØS

Juncker-kommisjonen la i mai 2015 frem en strategi for bedre regelverksutforming, "Better Regulation". Kommisjonen legger opp til flere og tidligere åpne høringer der såkalte veikart skisserer det planlagte arbeidet i en sak eller på et område. Det skal også gjennomføres konsekvensvurderinger i en tidlig fase. Målsetningen er å sikre at EUs felles regler skal nå formålet til lavest mulig kostnad. Det omfatter tiltak som kost-/nytteberegninger og vurdering av om det felles regelverket leverer på det som er intensjonen og at målene nås. Kommisjonens har også nylig lagt frem et "REFIT"-program – "The Commission's Regulatory Fitness and Performance Programme" – hvor målet er å forbedre og forenkle eksisterende lovgivning.

Et annet initiativ er evaluering av om rapporteringskrav og overvåking på miljøområdet fungerer hensiktsmessig og slik de er tenkt. I forlengelsen av dette er det tatt initiativ til et prosjekt kalt "Make It Work" der fokus er på konsistens og sammenheng i den felles miljøpolitikken. Nederland er en av initiativtakerne og vil ha dette på dagsorden når de overtar EU-formannskapet første halvår 2016.

I Europakommisjonens arbeidsprogram for 2016, "No time for business as usual", legges det opp til enkelte nye initiativ knyttet til klima og miljø, blant annet en egen handlingsplan for sirkulær økonomi, samt konkretisering av klima- og energirammeverket. Samtidig legger Kommisjonen opp til flere

"REFIT-tiltak" på miljøområdet. Blant annet skal kjemikalier regelverket REACH evalueres, det skal foretas en gjennomgang av fugle- og habitatdirektivene, og drivstoffkvalitetsdirektivet skal evalueres. Det er positivt at miljøregelverket evalueres og at det settes fokus på at det felles regelverket faktisk gjennomføres. Det er likevel viktig at denne gjennomgangen ikke fører til en reduksjon av de fastsatte miljøstandardene. Klima- og miljødepartementet ønsker å bidra til at EU opprettholder og videreutvikler et mest mulig effektivt miljøregelverk med høyest mulig beskyttelsesnivå.

Etter at klimakonferansen COP21 i Paris i desember 2015 er avsluttet, vil EUs klima- og energirammeverk og konkretiseringen av de ulike målsettingene stå høyt på dagsorden i EU. Europakommisjonen vil legge frem flere konkrete initiativ i 2016. Norge er i dialog med EU om å inngå en avtale om felles oppfyllelse av klimaplikten med et klimamål på minst 40 prosent reduksjon av CO₂-utslippene i 2030 sammenlignet med 1990-nivået. EU har ønsket Norges intensjon om felles oppfyllelse velkommen, og videre dialog om dette vil bli høyt prioritert i 2016.

Det fremgår av EUs 7. miljøhandlingsprogram at en strategi for et giftfritt miljø skal utarbeides innen 2018. Gjennomgangen av REACH-regelverket vil danne et viktig grunnlag for arbeidet med ny kjemikaliestrategi. Norge vil prioritere dialogen med EU på dette området i 2016. I EUs forhandlinger med USA om et transatlantisk handels- og investeringspartnerskap (Transatlantic Trade and Investment Partnership – TTIP) er samarbeid om regulering av kjemikalier et område det er viktig å følge med på, da det er forskjeller i reguleringsform mellom henholdsvis USA og EU. KLD vil følge forhandlingene nøye og gi innspill gjennom våre kanaler i Kommisjonen og i EFTA-samarbeidet om avtalens betydning for norsk miljøpolitikk, viktigheten av å opprettholde et høyt miljøbeskyttelsesnivå og EU- og EØS/EFTA-landenes mulighet til å delta og påvirke utvikling av EU-regelverk.

Europakommisjonen la i desember 2015 frem handlingsplanen for sirkulær økonomi. Formålet med handlingsplanen er å legge grunnlaget for økt ressurseffektivitet, redusert miljøbelastning, fremme økonomisk vekst og sysselsetting, og bidra til å nå EUs klimamål. Tiltakspakken for sirkulær økonomi inneholder i tillegg fire direktivforslag om endringer til avfallsdirektivene om kjøretøy, batterier og elektrisk og elektronisk utstyr. KLD vil i 2016 gå grundig inn i EUs forslag på sirkulær økonomi og vurdere eventuelle ytterligere innspill til EU i samarbeid med andre departementer.

2. MÅL FOR ARBEIDET

Det har siden inngåelsen av EØS-avtalen vært et politisk ønske om et tett og forpliktende samarbeid med EU i miljø- og klimapolitikken, og store deler av EUs regelverk på dette området er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett.

Med utgangspunkt i regjeringsplattformen og regjeringens strategi for samarbeidet med EU, "Norge i Europa 2014-2017", er det et mål for Klima- og miljødepartementets EU/EØS-arbeid å medvirke tidlig i utformingen av EUs miljø- og klimapolitikk. Norsk miljøforvaltning deltar i om lag 140 av Kommisjonens ekspertgrupper og komiteer der vi fortløpende medvirker i politikk- og regelverksutviklingen og spiller inn norske synspunkter. Deltakelse i ekspertgrupper er sammen med politisk deltakelse på EU-nivå de to viktigste kanalene for medvirkning og påvirkning i EU-/EØS-arbeidet.

Klima- og miljødepartementet vil også bidra til at EFTA-pilaren er en troverdig samarbeidspartner for EU, og til at det er en effektiv samordning med våre EØS/EFTA-partnere, Island og Liechtenstein. Klima- og miljødepartementet vil bidra til å opprettholde Nordens innflytelse på utviklingen av EUs miljøpolitikk gjennom samarbeidet under Nordisk ministerråd.

Klima- og miljødepartementet vil utøve EU/EØS-arbeidet på en åpen og inkluderende måte, og sikre at eksterne aktører blir konsultert og informert, blant annet gjennom faste møter i departementets EØS-referansegruppe.

Klima- og miljødepartementet vil prioritere følgende EU/EØS-saker i 2016:

- **Klima – felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen sammen med EU**
 - Endringer i innsatsfordelingsbeslutningen
 - Nytt regelverk om håndtering av skog og annen arealbruk
 - Revisjon av EUs kvotesystem
- **Helse- og miljøfarlige kjemikalier**
 - REACH
 - EUs strategi for et giftfritt miljø 2018
 - Forhandlinger om en handels- og investeringsavtale mellom EU og USA (TTIP)
 - Hormonforstyrrende stoffer
- **Endringer i EUs avfallsregelverk**

3. KLIMA

3.1 Bakgrunn

Norge deltar i dag i EUs kvotesystem og vi har gått i dialog med EU om å inngå en avtale om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen. Felles oppfyllelse av Norges og EUs klimaforpliktelse, med et klimamål på minst 40 prosent reduksjon av CO₂-utslipp i 2030 sammenlignet med 1990-nivået, vil innebære at også ikke-kvotepliktig sektor vil bli inkludert i samarbeidet med EU. EUs innsatsfordeling i ikke-kvotepliktig sektor vil dermed også være relevant for Norge. Det samme gjelder EUs regelverk for hvordan skog og arealbrukssektoren skal inkluderes i klimarammeverket.

EU vedtok på rådsmøtet i oktober 2014 de overordnede rammene for sitt energi- og klimarammeverk frem mot 2030. EU-landene besluttet å ha et overordnet utslippsmål på minst 40 prosent reduksjon i egne utslipp av klimagasser i 2030, sammenliknet med 1990. EU var dermed først på banen med et konkret utslippsmål for perioden etter 2020. EU vedtok også et bindende mål på EU-nivå om minst 27 prosent andel fornybar energi, og et indikativt mål om minst 27 prosent energieffektivisering.

EU meldte inn sitt utslippsmål til FN i mars 2015. Målet skal nås med reduksjoner i både kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor, og det skal reduseres med henholdsvis 43 og 30 prosent i 2030 sammenlignet med 2005. Norge sendte inn sitt indikative utslippsmål til FN i mars 2015. Norge vil påta seg en betinget forpliktelse om minst 40 prosent utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990. EU har ønsket velkommen Norges intensjon om felles oppfyllelse av klimaforpliktelsen. Dette ble formelt bekreftet i konklusjonene fra EUs miljørådsmøte i september 2015.

3.1.1 Endringer i innsatsfordelingsbeslutningen

Innsatsfordelingsbeslutningen innebærer at hvert av EU-landene vil få fastsatt et eget utslippsmål for ikke-kvotepliktig sektor. I Det europeiske råds konklusjoner fra oktober 2014 er det slått fast at metoden for fastsetting av utslippsmål i EUs innsatsfordelingsbeslutning (406/2009/EF) for perioden 2013-2020 vil videreføres. Landenes 2020-mål for ikke kvotepliktig sektor er etter gjeldende beslutning fastsatt på bakgrunn av BNP per innbygger.

For perioden 2021-2030, vil målene for land med BNP over EU-gjennomsnittet i tillegg justeres for å ta hensyn til kostnadseffektivitet. Målene vil ligge mellom 0 og 40 prosent. Muligheten for fleksibel gjennomføring av målene vil økes vesentlig sammenlignet med inneværende forpliktelsesperiode. En ny fleksibilitet vil også etableres for EU-land med utslippsmål betydelig over EU-gjennomsnittet. Det vil for disse landene være mulighet for fleksibilitet gjennom engangskjøp av kvoter fra EUs kvotesystem. Dette forutsetter imidlertid at en beslutning om dette foreligger før 2020. Europakommisjonens forslag til innsatsfordelingsbeslutning for perioden 2021-2030 forventes å foreligge i løpet av 2. kvartal 2016.

3.1.2 Nytt regelverk om håndtering av skog og annen arealbruk

Europakommisjonens regelverk om hvordan skog- og jordbrukssektoren skal inkluderes i EUs klima- og energirammeverk forventes å foreligge i løpet av 2. kvartal 2016. Kommisjonen har i forbindelse med høringen våren 2015 skissert tre muligheter:

- Fortsette dagens løsning, med en egen pilar for skog og annen arealbruk.
- Etablere en separat pilar som inkluderer alle utslipp og opptak fra skog, arealbruk og utslipp fra jordbrukssektoren (inkludert metan og lystgass).
- Inkludere skog- og arealbruk i innsatsfordelingsbeslutningen.

En kombinasjon av de ulike alternativene er også mulig. Alternativene vil gi svært forskjellige utslag for enkeltland, og det er derfor sprikende syn blant medlemslandene på hvilken løsning EU bør gå for.

3.1.3 Revisjon av klimakvotesystemet

EUs kvotesystem står sentralt i oppfyllelsen av både EUs og Norges utslippsforpliktelser. Kvotesystemet vil, også uavhengig hvilket bidrag systemet gir til utslippsreduksjoner i Norge, bli sentralt i oppfyllelsen av Norges folkerettslige utslippsforpliktelser.

Europakommisjonen la frem sitt forslag til revidert kvotedirektiv i juli 2015. Forslaget gjelder fjerde periode (2021-2030) i EUs kvotesystem. Forslaget innebærer ingen store endringer i strukturen i systemet, og omfanget av systemet (kvotepliktige sektorer og gasser) forblir det samme. Hovedhensikten med revideringen av kvotedirektivet er å ta inn de politiske rammene for klima- og energipolitikken som ble vedtatt i Det europeiske råd i oktober 2014. Enkelte nøkkelementer for fase fire i kvotesystemet kan allerede anses å være vedtatt gjennom føringer fra rådskonklusjonene. Dette inkluderer at den årlige reduksjonen i kvotemengden skal økes fra 1,74 til 2,2 prosent fra 2021. Den raskere nedtrappingen av kvotemengden vil bety at utslippene innenfor kvotesystemet vil være 43 prosent lavere i 2030 enn det de var i 2005.

EU vedtok i september 2015 at det skal innføres en markedsstabiliseringsmekanisme for å bidra til å redusere det tilgjengelige overskuddet av kvoter som har bygget seg opp i kvotesystemet. Dette innebærer at EU har etablert et system med en kvotereserve der kvoter tas midlertidig ut av systemet, og som dermed bidrar til å redusere overskuddet av kvoter som har bygd seg opp etter finanskrisen.

Forslaget til endringer i kvotedirektivet dreier seg i stor grad om fordelingen av den samlede kvotemengden mellom bedrifter, sektorer og land innad i EU, samt klargjøring av lovverket for fase fire. Dette inkluderer hvordan tildeling av gratiskvoter til karbonlekkasjeutsatt industri vil foregå etter 2020, herunder hvilke sektorer som skal defineres som karbonlekkasjeutsatte. Andre relevante punkter er hvilken andel av kvotetaket som skal gjøres tilgjengelig for gratistildeling, og selve metodikken for tildelingen til enkeltbedrifter.

3.2 Norsk holdning og oppfølging

Regjeringen vil føre en ambisiøs nasjonal klimapolitikk med en langsiktig omstilling til et lavutslippssamfunn innen 2050. En ambisiøs politikk nasjonalt må bidra til å redusere utslippene globalt. Samarbeidet med EU er i dag et viktig element, spesielt fordi Norge deltar i EUs kvotesystem. Om lag halvparten av norske utslipp er omfattet av kvotesystemet. En avtale med EU om felles oppfyllelse av våre klimaforpliktelser for 2030 vil gjøre EU-samarbeidet enda viktigere, siden EU-regelverket som omhandler sektorer utenfor kvotesystemet også vil være relevant for Norge. EUs arbeid med å utvikle nytt regelverk for perioden frem mot 2030 blir en viktig sak å følge opp for Norge i 2016.

Klima- og miljødepartementet deltar aktivt vennegruppen Green Growth Group (GGG). Gruppen består av 14 EU-land som jobber sammen for at EU skal ha en offensiv klimapolitikk. GGG-landene utarbeider i flere saker felles posisjoner som formidles til Rådet, Europaparlamentet, Europakommisjon og til øvrige medlemsland. Formålet er å gi politiske signaler om at klima og energi må gis høy prioritet og at mål og virkemidler holder høy standard. Norge vil prioritere deltakelse i GGG i 2016. Reform av EUs kvotesystem, innsatsfordelingsbeslutningen og fleksibilitet i ikke-kvotepliktig sektor, samt nytt regelverk for håndtering av skog og annen arealbruk vil stå sentralt. Innenfor rammen av GGG-samarbeidet er det etablert en plattform, Green Growth Platform (GGP), som inkluderer næringslivs- og forskningsaktører. Norge vil i 2016 bidra i GGPs arbeid med å utarbeide et kompendium med eksempler fra næringslivet som skal synliggjøre grønne næringer.

3.2.1 Endringer i innsatsfordelingsbeslutningen og nytt regelverk om håndtering av skog og annen arealbruk

Norge vil følge regelverksprosessen i EU nøye og delta aktivt i relevante fora, både i arbeidsgrupper under Kommisjonens klimakomiteé (Climate Change Committee), og gjennom Green Growth Group.

Norge sendte høringsinnspill til EU i juni 2015, både på innsatsfordeling i ikke-kvotepliktig sektor og på nytt regelverk om håndtering av skog og annen arealbruk. Når det gjelder innsatsfordelingen i ikke-kvotepliktig sektor, arbeider Regjeringen for at Norges mål for ikke-kvotepliktig sektor fastsettes på samme grunnlag som for EU-landene, og i størst mulig grad parallelt med EU-landene. For Norge vil et utslippsmål for ikke-kvotepliktig sektor forutsette at vi får tilgang til fleksibel gjennomføring på lik linje med EU-landene. Avkarbonisering av transportsektoren er et av temaene det blir viktig å følge i 2016.

For skog- og annen arealbruk er Norges prinsipielle tilnærming at valg av bokføring for opptak og utslipp ikke skal påvirke ambisjonsnivået, og at bokføringsreglene skal sikre incentiver til landsektoren i tråd med togradersmålet. Norge har et stort skogareal, og regelverket for inkludering av landsektoren vil dermed få stor betydning. Klima- og miljødepartementet vil bidra konstruktivt med sin kompetanse ved utformingen av EU-regelverket gjennom deltakelse i ekspertgrupper, politiske samtaler og gjennom samarbeidet i Green Growth Group.

3.2.2 Revisjon av klimakvotesystemet

Arbeidet for å styrke EUs kvotesystem som klimapolitisk virkemiddel vil fortsatt bli høyt prioritert i 2016. Norge vil fortsatt ha tett kontakt med EU både gjennom bilaterale møter og ved deltakelse i klimakomiteen under kvotedirektivet. Norge sendte innspill til Kommisjonen i mars 2015 der vi blant annet tok opp behovet for å styrke EUs kvotesystem. Vi trakk også fram at det er viktig å motvirke karbonlekkasje, men at tiltak må begrenses og forbeholdes de sektorene som er mest utsatt for karbonlekkasje. Behovet for å forenkle regelverket, samt viktigheten av å utvikle, demonstrere og implementere CO₂-håndteringsteknologi i Europa ble også trukket frem. I tillegg foreslo Norge å gjøre noen mindre justeringer i omfanget av systemet.

Klima- og miljødepartementet startet arbeidet med å vurdere Kommisjonens forslag til regelverk for kvotesystemets fjerde handelsperiode da forslaget ble lagt fram i juli 2015. Det forventes at landene vil ønske å se regelverket for kvotepliktig og ikke-kvotepliktig sektor i sammenheng. Dette skyldes blant annet at rådskonklusjonene fra oktober 2014 åpner for at landene kan foreta en såkalt engangsoverføring av kvoter fra kvotepliktig til ikke-kvotepliktig sektor. EUs videre politiske behandling av Kommisjonens forslag er derfor ikke ventet å ta til for alvor før Kommisjonen, ventelig andre kvartal 2016, også legger fram forslag til regelverk for sektorene utenfor EUs kvotesystem.

4. HELSE- OG MILJØFARLIGE KJEMIKALIER

4.1 Bakgrunn

Norge har gjennom mange år har spilt en aktiv rolle både på europeisk og internasjonalt nivå i arbeidet med helse- og miljøfarlige kjemikalier. Vi har lang tradisjon for godt nordisk samarbeid som har bidratt til å løfte politikken i Europa. Samlet er EU-landene den største produsenten i verden av kjemiske produkter, samtidig er EU ledende på regulering av kjemikalier.

4.1.1 REACH

Det viktigste verktøyet i EUs kjemikaliepolitikk ligger i den omfattende REACH-forordningen som gir regler for registrering, evaluering, godkjenning og begrensinger av kjemiske stoffer. Til grunn for REACH-forordningen ligger det et mål om å beskytte helse og miljø, samtidig som konkurranseevnen til europeisk kjemikalieindustri og et enhetlig indre marked skal sikres. CLP-forordningen om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger er også et viktig verktøy for å kommunisere farer ved kjemikalier til brukerne. I tillegg har EU regelverk knyttet til flere konkrete stoffer og produkter, blant annet elektriske og elektroniske produkter, leketøy og biocider (bekjempsningsmidler).

4.1.2 Strategien for et giftfritt miljø 2018

Det fremgår av EUs 7. miljøhandlingsprogram at en strategi for et giftfritt miljø skal utarbeides innen 2018. Strategien skal lede til innovasjon og utvikling av bærekraftige substitutter og skal sikre trygg bruk av produserte nanomaterialer og tilsvarende materialer, minimering av eksponering for hormonforstyrrende stoffer, regulatoriske tiltak for kombinasjonseffekter av kjemikalier, samt minimering av eksponering for kjemikalier i produkter, inkludert blant annet importerte produkter. Strategien skal fremme giftfrie kretsløp og redusere innendørs eksponering for farlige stoffer.

4.1.3 Forhandlinger om en handels- og investeringsavtale mellom EU og USA

EU og USA forhandler om en handels- og investeringsavtale (Transatlantic Trade and Investment Partnership - TTIP). Forhandlingene antas å pågå i hele 2016 og antakelig også inn i 2017. Regulatorisk samarbeid mellom EU og USA vil kunne påvirke innholdet i og oppfølgingen av regelverket fra EUs side, og dermed også regulering og oppfølging av kjemikalier i Norge. Samarbeidet vil også kunne påvirke norsk innflytelse på EUs regelverk og oppfølging. Hvor stor påvirkning samarbeidet vil få avhenger av hva det vil omfatte, hvordan det organiseres og i hvilken grad det utvikles videre etter at avtalen er ferdig forhandlet.

4.1.4 Hormonforstyrrende stoffer

Et særlig viktig område for Norge er reguleringen av hormonforstyrrende stoffer. Høsten 2014 sendte de nordiske miljøministrene et brev, sammen med den nordiske rapporten om hormonforstyrrende stoffer ("The Cost of Inaction – A socioeconomic analysis of costs linked to effects of endocrine disrupting substances on male reproductive health", 2014), til de nyutnevnte kommissærene med

ansvar for miljø og helse. Kommisjonen har ikke fulgt opp arbeidet med å fastsette kriterier for hormonforstyrrende stoffer og Sverige har anlagt sak mot Kommisjonen for oversittelsen av fristene. Både Rådet (EUs medlemsland samlet) og Europaparlamentet støtter Sverige i saken. Norge har signalisert politisk støtte til Sverige.

4.2 Norges holdning og oppfølging

Norge vil i 2016 fortsette å bidra til en ambisiøs kjemikaliepolitikk i Europa og spille en aktiv rolle i videreutviklingen av REACH. Regelverket er en del av EØS-avtalen og får direkte virkning på norsk kjemikaliepolitikk og et aktivt påvirkningsarbeid gir oss muligheter for europeisk gjennomslag for norske forslag om å heve ambisjonsnivået i Europa. Norge deltar i "REACH-up", en gruppe bestående av ni land (Danmark, Frankrike, Nederland, Norge, Luxembourg, Sverige, Tyskland og Østerrike) som har som mål å sikre en fortsatt ambisiøs kjemikaliepolitikk i EU. Høsten 2015 var Norge medarrangør for, og delfinansierte, en konferanse om fremtidens REACH-regulering. De mest sentrale konklusjonene fra konferansen var behovet for bedre kvalitet på registreringer under REACH, styrke substitusjon av helse- og miljøfarlige stoffer, samt bedre regulering av helse- og miljøfarlige kjemikalier i faste bearbeide produkter (artikler). Konklusjonene fra konferansen er tatt videre til EUs miljøministermøte i desember 2015 og er et viktig bidrag til det videre arbeid med å videreutvikle og styrke kjemikalierregelverket i EU.

Det er spesielt viktig i den nåværende økonomiske situasjonen i EU å støtte opp om og arbeide for videreutvikling og forbedring av REACH slik at regelverket ikke svekkes.

Norge vil i 2016 fortsatt delta aktivt i arbeidet i EUs kjemikaliebyrå (ECHA), både i arbeidsgrupper og i styret og opprettholde nasjonal ekspert i ECHA. Norge vil gjennom Miljødirektoratet bidra med konkrete forslag om å styrke klassifisering og merking av helse- og miljøfarlige kjemikalier, samt forby helse- og miljøfarlige kjemikalier under REACH. Videre vil Norge delta i Kommisjonens sentrale gruppe for å konsultere medlemslandene som omfatter både REACH og regelverket for klassifisering og merking av kjemikalier. Norske forslag og synspunkter vil bli formidlet både gjennom disse kanalene og på politisk nivå.

4.2.1 REACH og Strategien for et giftfritt miljø 2018

Kommisjonen arbeider nå med strategien for et giftfritt miljø som den er pålagt å fremme i 2018. Norge vil både gjennom REACH-up-samarbeidet og alene bidra med innspill til Kommisjonens arbeid.

Det pågår for tiden flere saker for EU-domstolen om tolkning av kjemikalierregelverket, og Norge vil fortsatt bruke ressurser på å intervenere til støtte for syn som støtter vår politikk.

Norge ved Miljødirektoratet har sammen med Tyskland arbeidet frem et faglig grunnlag for og foreslått en streng regulering av PFOA (perfluoroktansyre). I 2016 vil prosessen følges videre frem mot endelig vedtak.

4.2.2 Forhandlinger om en handels- og investeringsavtale mellom EU og USA

I EUs forhandlinger med USA om et transatlantisk handels- og investeringspartnerskap (Trans-Atlantic Trade and Investment Partnership – TTIP) er samarbeid om regulering av kjemikalier et område det er viktig å følge med på, da det er forskjeller i reguleringsform mellom henholdsvis USA og EU.

Klima- og miljødepartementet vil følge utviklingen i forhandlingene ved hjelp av offentlig tilgjengelig informasjon fra EU og USA, informasjon fra møter der Utenriksdepartementet og/eller Nærings- og fiskeridepartementet deltar, samt informasjon vi får gjennom våre kontakter og vår deltakelse i EUs arbeids- og ekspertgrupper.

Vi vil overfor EU gi uttrykk for avtalens betydning for norsk miljøpolitikk og -regelverk, viktigheten av å opprettholde et høyt miljøbeskyttelsesnivå i miljøregelverk og -politikk, og viktigheten av å opprettholde EU- og EØS/EFTA-landenes miljømyndigheters innflytelse på miljøregelverk og -politikk. Klima- og miljødepartementet vil etterspørre informasjon om status i forhandlingene, sannsynlig utfall og synspunkter særlig om regulatorisk samarbeid i alle relevante kanaler og fora der vi deltar.

4.2.3 Hormonforstyrrende stoffer

Norge vil arbeide for en streng regulering av hormonforstyrrende stoffer. Dette skjer blant annet gjennom at Norge spiller inn forslag til flere hormonforstyrrende stoffer på EUs liste over stoffer med svært alvorlige egenskaper (kandidatlisten), foreslår forbud under REACH mot hormonforstyrrende stoffer der helse- og miljørisiko kan dokumenteres, og utarbeider forslag til fareklassifisering av stoffer under regelverket for klassifisering og merking. Norge vil fortsette å påvirke for at Kommisjonen skal foreslå kriterier for hormonforstyrrende stoffer under biocidforordningen, herunder støtte de initiativene som andre land tar på området. Norges målsetning er å få strenge, effektive kriterier for klassifisering av hormonforstyrrende for å sikre en god beskyttelse av helse og miljø.

5. ENDRINGER I EUS AVFALLSREGELVERK

5.1 Bakgrunn

Norge og EU har gjennom EØS-avtalen i stor grad felles regelverk på avfallsområdet, og norske aktører både eksporterer og importerer avfall til materialgjenvinning, energiutnyttelse og sluttbehandling. Avfallet importeres og eksporteres gjennom flere ulike avfallsstrømmer, avhengig av typen avfall og hva avfallet skal brukes til.

5.1.1 EUs forslag til endringer

Europakommisjonen la 2. desember 2015 fram et forslag til endringer i EUs avfallsregelverk. Endringene skal støtte opp om Kommisjonens arbeid med ressurseffektivitet og sirkulær økonomi. Kommisjonen vurderer hvordan ressurser brukes gjennom hele verdikjeden (produksjon, forbruk og avfallsbehandling) og ønsker å legge til rette for utvikling av nye markeder og forretningsmodeller. Forslagene til endring av regelverk dekker rammedirektivet for avfall, emballasje- og emballasjeavfallsdirektivet, deponidirektivet og direktivet om elektrisk og elektronisk avfall. Alle rettsaktene er innlemmet i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett.

Europakommisjonen foreslår bindende og langsiktige mål for materialgjenvinning, herunder 65 prosent materialgjenvinning av alt kommunalt avfall, 75 prosent gjenvinning av emballasjeavfall innen 2030, gradvis reduksjon i deponering til 10 prosent av kommunalt avfall innen 2030, samt forbud mot å deponere sortert avfall. Det foreslås videre en ny og enhetlig metode for å beregne materialgjenvinning og minimumskrav til produsentansvar. Bruken av økonomiske virkemidler skal stimuleres.

Kommisjonen viser også til prioriterte områder der de ikke nå foreslår regelverksendringer: Plast (herunder marin forøpling), matavfall, kritiske råmaterialer, bygg- og riveavfall og biomasse/biobaserte produkter.

5.2 Norges holdning og oppfølging

Norge vil fortsette å bidra til en ambisiøs avfallspolitikk i Europa. Avfallsregelverket er en del av EØS-avtalen og får direkte virkning på norsk avfallspolitikk. Det er derfor viktig at vi følger gjennomgangen av regelverk og forslag til endringer nøye.

Norge deltar aktivt i EU-arbeidet gjennom deltakelse i ekspertgrupper og i tekniske arbeidsgrupper knyttet til avfallsdirektivene. Norske forslag og synspunkter på regelverksforslag blir formidlet både gjennom disse kanalene og på politisk nivå. Norske synspunkter og erfaringer presenteres gjennom seminarer og møter med Kommisjonen og Europaparlamentet.

5.2.1 Endringsforslagene

Langsiktige mål for materialgjenvinning skal sikre stabile rammer for tilpasning i avfallssektoren, i næringslivet og blant husholdningene, og skal gi gode rammer for innovasjon. En enhetlig metode for å måle endringer og måloppnåelse vil også bidra til dette. Restriksjoner på deponering av visse typer avfall er særlig viktig for å sikre gjenvinning av ressursene i avfallet. Norge er derfor positiv både til langsiktige mål for materialgjenvinning og restriksjoner på deponering.

Materialgjenvinningsmål vil også omfatte produkter som inneholder prioriterte miljøgifter, bl.a. eldre og importerte produkter. For Norge er det derfor særlig viktig å arbeide for at det endelige regelverket skal utformes slik at prioriterte miljøgifter ikke inngår i materialsyklusen og dermed kan spres gjennom nye produkter. Det er for dette formålet også viktig å følge arbeidet med å bestemme kriterier for når avfall blir en ressurs, samt kriterier for overgangen mellom avfall og biprodukter.

Kommisjonen peker på flere områder der de nå ikke foreslår regelverksendringer, men som de vil utvikle videre framover: Plast (herunder marin forspøpling), matavfall, kritiske råmaterialer, bygg- og riveavfall og biomasse/biobaserte produkter. Norge vil følge utviklingen på disse områdene nøye, ikke minst den varslede plaststrategien som blant annet skal inneholde tema som materialgjenvinning, miljøgifter i plast og marint avfall, og arbeidet med reduksjon av matavfall.